

Міністерство освіти і науки України
Дрогобицький державний педагогічний університет
імені Івана Франка

Г. Косак, С. Монастирська, Г.Гвоздецька

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
СТУДЕНТІВ БІОЛОГО-ПРИРОДНИЧОГО
ФАКУЛЬТЕТУ**

Дрогобич
2019

УДК. 378.147..091.33.027.22:57(07)

К 71

*Рекомендовано до друку вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка (протокол № 7 від 27.06.2019 р.)*

Рецензенти:

Ольга Кобрій, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка;

Василь Стахів, кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та хімії Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Коссак Г., Монастирська С., Гвоздецька Г.

К 71   **Методичні рекомендації до виробничої (педагогічної) практики студентів біолого-природничого факультету / Григорій Коссак, Світлана Монастирська, Галина Гвоздецька. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2019. – 26 с.**

Методичні рекомендації розроблено відповідно до програми виробничої (педагогічної) практики для підготовки фахівців першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 01 “Освіта/педагогіка” спеціальності 014 “Середня освіта (Біологія та здоров’я людини)”.

У посібнику розкриваються завдання, зміст та організація педагогічної практики студентів біолого-природничого факультету. Наведені рекомендації до проходження практики студентами, схеми проведення аналізу уроків та аналізу виховного й позакласного заходів, оформлення психолого-педагогічної характеристики на учня та клас, а також механізм оцінювання проходження педагогічної практики та рекомендації щодо оформлення звітної документації.

З М І С Т

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. Загальна характеристика педагогічної практики	
1.1. Мета та завдання педагогічної практики.....	6
1.2. Організація педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти.....	7
1.3. Зміст виробничої (педагогічної) практики.....	9
РОЗДІЛ 2. Обов'язки суб'єктів виробничої (педагогічної) практики	
2.1. Обов'язки і права студента-практиканта.....	12
2.2. Обов'язки керівників-методистів педагогічної практики.....	13
2.3. Обов'язки адміністрації та учителів навчального закладу освіти...	15
РОЗДІЛ 3. Навчально-методичні рекомендації студенту-практиканту	
3.1. Рекомендації студенту-практиканту при підготовці до уроку.....	17
3.2. Документація та облік педагогічної практики.....	17
3.3. Оцінювання виробничої (педагогічної) практики.....	19
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	21
ДОДАТКИ.....	24

ВСТУП

Концепція української національної школи, зокрема питання підготовки майбутніх учителів біології та хімії, набувають сьогодні особливого значення. Проблема перебудови шкільної біологічної освіти, у зв'язку з переходом до 12- річного навчання, пов'язана з відбором і структуруванням її змісту. Створено концепцію безперервної базової біологічної освіти в Україні, важливою умовою реалізації якої є розробка базового навчального плану 12-річної школи і затвердження Стандарту Освіти.

Завдання вчителя біології, основ здоров'я та хімії – формувати в учня світорозуміння біологічних явищ у зв'язку з фізичними, хімічними, геологічними й соціальними процесами, що відбуваються в природі й суспільстві. ХХІ століття визнане ЮНЕСКО “століттям біології”. Школа має сформувати в учня знання про людину як складову природи, існування якої підлягає законам природи, неврахування яких шкодить здоров'ю нації. Тому школярам треба знати не лише анатомію, морфологію та фізіологію, генетику та біохімію, молекулярну біологію та інші науки, а й уміти в повсякденному житті дотримуватися норм соціальної і біологічної поведінки, міжособистісного спілкування правил особистої санітарії та гігієни. Важливо навчити учня спостерігати за живою природою, любити її, берегти її природні багатства. Виходячи з цього та враховуючи психолого-педагогічні вікові особливості учнів, учитель біології має будувати навчальний процес не лише як пізнавально-репродуктивний, а й як творчий, спрямований на натуралістичну, екологічну та природоохоронну діяльність. Складовим елементом цього процесу є педагогічна практика.

Студенти біолого-природничого факультету ДДПУ імені Івана Франка денної форми навчання проходять педагогічну практику на IV курсі (VIII семестр перший (бакалаврський рівень вищої освіти) та II курсі (III семестр другого (магістерського) рівня вищої освіти) в 6 – 11 класах з біології, основ здоров'я та хімії.

Студенти під час практики ознайомлюються з усіма напрямками навчального процесу, його специфічною своєрідністю у різних вікових групах.

Під час виробничої (педагогічної) практики студенти вчаться самостійно проводити уроки біології, основ здоров'я та хімії, позакласні заходи з фаху, виховну роботу як класні керівники. Студенти аналізують навчальні заняття, вивчають особливості учнів різних вікових груп, оволодівають технологією складання і ведення навчально-методичної документації.

У програмі педагогічної практики розкрито зміст і завдання педагогічної практики, визначено обов'язки працівників школи та студентів, вміщено зразки навчально-методичної документації та наведені приклади її оформлення.

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

1.1. Мета та завдання педагогічної практики

У підготовці майбутнього вчителя біології, основ здоров'я та хімії важливе місце займає виробнича (педагогічна) практика, що проходить безпосередньо в загальноосвітніх навчальних закладах.

Мета педагогічної практики – творча підготовка студентів до виконання функціональних обов'язків, які покладаються на вчителя у загальноосвітньому навчальному закладі.

При цьому досягнення поставленої мети студентами відбувається при розв'язанні ряду завдань:

- ознайомлення студентів з організацією навчальної роботи в середніх загальноосвітніх школах відповідно до Закону України “Про освіту”;
- ознайомлення студентів з Концепцією шкільної біологічної освіти в Україні;
- закріплення, поглиблення та збагачення теоретичних знань і практичних умінь з курсу “Біологія та здоров'я людини” та “Хімія” в 6–11 класах;
- формування у студентів умінь та навичок проведення уроків біології, валеології, екології, основ здоров'я та хімії, а також методики проведення практичних і лабораторних занять;
- ознайомлення студентів зі шкільною документацією, оформленням документації навчальної роботи студента-практиканта, позакласної роботи із спеціальності, виховної роботи з класом;
- активна взаємодія з учнівським і педагогічним колективами на засадах колегіальності й толерантності;
- вивчення творчого педагогічного досвіду і застосування його в пошуках власних шляхів розв'язання практичних проблем;

- виховання стійкого інтересу та любові до професії вчителя й потреби у професійно-педагогічному самовдосконаленні;
- формування у студентів вміння організувати навчальну роботу учнів, визначити методи і методичні прийоми, які б забезпечили продуктивне оволодіння учнями навчальним матеріалом;
- удосконалення методів педагогічних досліджень (анкетування, педагогічні спостереження, тестування, бесіди);
- формування інтересу до науково-дослідницької роботи;
- прищеплення студентам навичок уважного ставлення до охорони здоров'я школярів.

1.2. Організація педагогічної практики .у закладах загальної середньої освіти

У присутності факультетського й університетського керівників педагогічної практики та методистів фахових кафедр відбувається розподіл студентів на педагогічну практику у загальні середні навчальні заклади відповідно до спільного договору на проходження практики студентами у закладах загальної середньої освіти між школою та університетом (<http://dspu.edu.ua/nmv/praktyka/>).

Відповідно на конференції з питань розподілу студентів у загальноосвітні заклади освіти та виокремлення завдань, що необхідно реалізувати практикантам, обговорюється спрямованість педагогічної практики, її зміст, визначаються рекомендації щодо проведення уроків та їх аналізу, ознайомлюють студентів із розподілом у загальноосвітні заклади освіти, керівниками практики, видають скерування на практику.

У перший день практики та відповідно до скерування директор закладу освіти видає наказ про зарахування студентів на педагогічну практику та закріплення їх за учителями-предметниками й класними керівниками.

Перший тиждень практики – це загальне ознайомлення практикантів зі школою, класами де проводитимуться уроки біології,

хімії та з основ здоров'я та організацією виховної роботи у закріпленому класі. Практикант відвідує уроки вчителів-предметників у закріплених за ним класах, ознайомлюється у учнями у напрямі підготовки психолого-педагогічної характеристики.

Крім цього, студенти ознайомлюється з документацією закладу: статутом, плануванням навчальної та позакласної роботи, системою оцінювання навчальних досягнень учнів, планом роботи методичного об'єднання вчителів біології, основ здоров'я та хімії, планом роботи методичного об'єднання класних керівників та іншою документацією. У перший тиждень практики студенти розробляють навчальну, позакласну та позаурочну роботу зі спеціальностей та виховну роботу із закріпленим класом, надають графік проведення уроків і заходів методистам з фаху. Методист з фаху ознайомлюється з розкладом уроків практикантів, надає індивідуальні завдання, які має виконати студент за час практики, обговорює позакласні та виховні заходи, що планує провести студент та ін.

Подальші тижні практики проходять за визначеним графіком та затвердженим планом, тобто практикант виконує функції вчителя-предметника і класного керівника.

За час виробничої практики студент підпорядковується правилам внутрішнього розпорядку, графіку роботи школи і має працювати в школі щоденно не менше шести годин.

Після завершення практики, у десятиденний термін, студенту необхідно подати оформлені документи (з підписами вчителів-предметників, класного керівника, директором та завірені печаткою закладу освіти) методистам із фаху (спочатку методисту з кафедри педагогіки або психології та методисту з другої спеціальності, а потім методисту з першої спеціальності) і отримати диференційований залік за проходження педагогічної практики та після проведення підсумкової наради на факультеті, де мають бути присутні усі студенти-практиканти, методисти з I та II спеціальності, методисти з кафедри педагогіки або психології та факультетського керівника практики.

1.3. Зміст виробничої (педагогічної) практики

Освітня практика студентів біолого-природничого факультету проходить протягом 6 тижнів: перший тиждень – ознайомлення з навчальним закладом та навчальною роботою провідних спеціалістів; наступні 5 тижнів – безпосередньо навчальна діяльність як вчителя з фаху та класного керівника.

Мета практики – залучення студентів-практикантів до самостійної педагогічної діяльності, формування системи педагогічних умінь та навичок практичної діяльності за фахом.

Під час педагогічної практики студенти виконують такі види роботи: організаційну, методичну, освітню, позакласну, виховну.

1.3.1. Організаційна робота – це:

- а) участь в організаційно-методичній конференції з питань проведення педагогічної практики;
- б) ознайомлення з роботою школи:
  - історія школи, її традиції, освітні і виховні функції;
  - ознайомлення з учнівським і педагогічним колективами;
  - робота у кабінеті біології та хімії, вивчення матеріально-технічної бази;
  - ознайомлення з навчально-дослідною ділянкою, теплицями, кутком живого природи, екологічним майданчиком в школі (при наявності);
  - вивчення плану позакласної роботи зі спеціальності “біологія та здоров’я людини”; “хімія”;
  - календарне планування роботи вчителя біології, основ здоров’я та хімії, планування виховної роботи класного керівника;
  - оформлення та ведення класного журналу, журналу позакласної роботи з учнями, особових справ, щоденників учнів;
  - оформлення графіка проведення занять з фахових дисциплін і подання його методисту педпрактики для затвердження.

1.3.2. Методична робота

Студенту-практиканту необхідно:

а) відвідати 20 уроків з біології, основ здоров'я та хімії, які проводять вчителі у 6–11 класах, провести аналіз уроку (див. <http://dspu.edu.ua/nmv/praktyka/>) щодо типу, змісту, методики та форми проведення уроку;

б) ознайомитися з роботою класного керівника в закріпленому класі (практиканти-бакалаври – 6–9 класи, практиканти-магістри – 10–11 класи);

в) взяти участь у засіданні методичного об'єднання вчителів біології та хімії, класних керівників школи, міста, району;

г) взяти участь у засіданні педагогічної ради школи;

д) відвідати засідання зборів учнівського самоврядування;

е) відвідати уроки студентів за встановленим графіком і брати участь у їхньому обговоренні та аналізі;

є) прочитати лекцію (провести бесіду, диспут) для батьків на вільну тему;

ж) опрацювати методичну літературу з питань методики проведення уроків біології, основ здоров'я та хімії, практичних і лабораторних занять;

з) розробити рівневі індивідуальні завдання для учнів з конкретних тем ботаніки, зоології, біології людини, загальної біології, хімії, основ здоров'я;

і) виготовити наочні посібники.

1.3.3. Освітня робота.

Студент-практикант повинен:

а) підготувати і провести не менше 24 уроків як вчитель з біології, основ здоров'я та хімії у 6–11 класах, аналізуючи та оцінюючи знання учні за 12-тибальною системою оцінювання [10, 11, 12, 15];

б) брати участь в обговоренні відкритих уроків, які проводяться у школі;

в) проводити додаткові індивідуальні заняття з відстаючими учнями;

- г) проводити біологічні експерименти і вести щоденник спостережень біологічних досліджень за участю учнів;

1.3.4. Позакласна робота з біології

Студенту необхідно:

- а) брати участь у підготовці і проведенні фахових заходів;
- б) брати участь у підготовці команди школярів для участі у турнірі юних біологів та хіміків;
- в) проводити тематичні вечори біології, хімії, конференції, диспути, бесіди;
- г) спільно з учнями підготувати і випустити інформаційні фахові матеріали;
- д) сприяти вдосконаленню роботи живого куточка в біологічному кабінеті.

1.3.5. Виховна робота з класом

Студенту необхідно:

- а) проводити годину класного керівника у класі, закріпленому за студентом, та виховні заходи з класом;
- б) вести контроль успішності в закріпленому класі;
- в) проводити індивідуальні бесіди з учнями;
- г) виконувати завдання кафедри педагогіки і психології;
- д) організовувати для учнів екскурсії, культпоходи, зустрічі з цікавими людьми, тематичні вечори в школі;
- е) проводити психолого-педагогічні спостереження за учнем (практиканти-бакалаври) чи класом (практиканти-магістри) (див. <http://dspu.edu.ua/nmv/praktyka/>).

РОЗДІЛ 2. ОБОВ'ЯЗКИ СУБ'ЄКТІВ ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ

2.1. Обов'язки і права студента-практиканта

Студент-практикант під час проходження виробничої практики має відповідні обов'язки, що має реалізувати, а саме:

- виконувати всі види робіт, передбачені програмою педагогічної практики, ретельно готуватися до проведення уроків і позакласних заходів;
- протягом педпрактики вести педагогічний щоденник, де записувати психолого-педагогічні спостереження за учнями на уроках, під час позакласних заходів, у ході індивідуальної роботи. Відсутність щоденника розцінюється як порушення трудової дисципліни;
- бути для учнів взірцем працелюбності, дисциплінованості, організованості, охайності;
- дотримуватися внутрішнього шкільного розпорядку, виконувати розпорядження адміністрації школи та керівників педпрактики;
- подати звіт і необхідну документацію для затвердження вчителями з фаху та директором школи за 2–3 дні до закінчення педагогічної практики.

Студент-практикант має право

- звертатися з усіх виробничих питань до керівників практики, адміністрації школи;
- вносити пропозиції щодо удосконалення організації та проведення педагогічної практики;
- брати участь у засіданні педагогічної ради школи;
- користуватися шкільною бібліотекою, навчально-методичними посібниками предметних кабінетів.

2.2. Обов'язки керівників-методистів педагогічної практики

Факультетський керівник педагогічної практики виконує таку роботу:

- збирає пропозиції кафедр щодо призначення викладачів методистами з педагогічної практики;
- розподіляє студентів на групи, закріплює їх за закладами загальної середньої освіти;
- готує наказ про проведення педагогічної практики;
- спільно з керівником педпрактики університету призначає викладачів кафедр педагогіки, психології для керівництва педпрактикою;
- контролює роботу методистів з фаху;
- організовує проведення настановчих і підсумкових конференцій за участю методистів з практики, працівників закладів загальної середньої освіти;
- підбиває підсумки педагогічної практики на факультеті та готує звіт.

Методисти фахових кафедр:

- здійснюють загальне керівництво й несуть відповідальність за практику, закріпленої за ними групи студентів;
- спільно з керівником закладу загальної середньої освіти ознайомлюють студентів зі школою, учителями-предметниками, розподіляють студентів за класами;
- спільно з учителями визначають для кожного студента теми уроків, позакласних заходів, виховних годин, методичних днів;
- спільно з викладачами кафедр педагогіки і психології допомагають студентам скласти індивідуальний план роботи на весь період практики, визначити обсяг і зміст навчальних, позакласних заходів, зміст роботи класного керівника, затверджують цей план;
- спільно зі студентами відвідують й аналізують навчальні заняття вчителів-предметників, позакласні заходи;
- консультують студентів з питань підготовки та проведення уроків і позакласних заходів, перевіряють і затверджують розроблені студентами плани-конспекти навчальних занять;

- відвідують усі залікові навчальні заняття і позакласні заходи, що проводяться студентами, аналізують і їх оцінюють;
- здійснюють контроль за практикою студентів, вчасно виявляють недоліки і вживають заходи щодо їх усунення;
- відповідають за проведення у школі виробничої наради з питань педагогічної практики студентів, аналізують документацію, здану студентами, складають звіт за підсумками практики і здають його факультетському керівникові педпрактики;
- готують студентів до виступів на підсумковій конференції з педагогічної практики, допомагають в оформленні матеріалів для виставки;
- беруть участь у проведенні диференційованого заліку з педпрактики, спільно з викладачами кафедр педагогіки і психології виставляють загальну оцінку;
- вчасно оформляють документацію на оплату праці вчителів та керівників школи і здають її факультетському керівнику практикою;
- беруть участь у настановчих і заключних конференціях, присвячених педагогічній практиці студентів.

Методист кафедри педагогіки

- спільно з груповим керівником педпрактики, викладачем кафедри психології, класним керівником планує освітню роботу студентів-практикантів;
- надає методичну допомогу студентам, консультує їх з актуальних питань навчання і виховання, врахування індивідуальних особливостей учнів;
- відвідує уроки та позакласні заходи практикантів, надає допомогу в їх підготовці та проведенні, оцінює ці заняття спільно з груповим керівником педпрактики;
- бере участь у конференціях з педагогічної практики;
- спільно з груповим керівником педпрактики, вчителями, класними керівниками школи оцінює роботу кожного студента-практиканта, бере участь у виробничій нараді школи з питання педагогічної практики студентів.

Методист кафедри психології

- розробляє завдання для психолого-педагогічного вивчення окремих учнів (на IV курсі першого (бакалаврського рівня вищої освіти)) та колективу класу (на II курсі другого (магістерського) рівня вищої освіти);
- відвідує уроки і заходи практикантів у рамках класних керівників, обговорює та оцінює їх;
- контролює роботу студентів з вивчення особистості школярів або колективу учнів та підготовки психолого-педагогічної характеристики;
- бере участь у конференціях з педагогічної практики, а також у виробничій нараді з питання підсумків педагогічної практики, що проводиться у школі;
- виставляє оцінку за проведення позакласних заходів та виконання психолого-педагогічної характеристики на учня або клас.

2.3. Обов'язки адміністрації та учителів навчального закладу освіти

Керівник навчального закладу та його заступники:

- забезпечують нормальні умови для проходження студентами педпрактики, проводять виховну роботу з учителями, обслуговуючим персоналом і учнями з питань педпрактики;
- ознайомлюють студентів зі школою, колективом учителів, постановкою освітньої роботи, традиціями, документацією школи, надають практикантам можливість бути присутніми на засіданнях педагогічної ради, предметних комісій, батьківського комітету, батьківських зборів тощо;
- відвідують (вибірково) уроки та позакласні заходи студентів-практикантів і беруть участь в їхньому аналізі;
- на основі досвіду роботи вносять пропозиції щодо поліпшення організації та проведення педагогічної практики;
- за підсумками педпрактики проводять нараду вчителів і студентів-практикантів.

Учитель закладу загальної середньої освіти:

- ознайомлює прикріплених до нього студентів із планом своєї освітньої роботи, проводить відкриті уроки і позакласні заходи;
- спільно з груповим керівником педпрактики планує і розподіляє між студентами теми уроків і позакласних занять з предмету;
- консультує студентів на етапі підготовки до проведення навчальних і позаурочних занять, дає згоду на їх проведення;
- доручає практикантові перевірку зошитів, проведення додаткових занять з учнями, гурткові заняття, виготовлення наочних посібників, демонстрацію відеофрагментів, підготовку лабораторних і практичних робіт тощо;
- дає студентам характеристику і оцінює проведену ними освітню роботу;
- бере участь у підсумковій нараді з педагогічної практики в школі і (при можливості) на підсумковій конференції в університеті.

Класний керівник:

- ознайомлює студентів зі складом учнів класу, з їхніми особовими справами, із станом успішності, відвідуванням, поведінкою учнів, з основними виховними завданнями, із своїм планом роботи, ділиться практичним досвідом виховної роботи у класі;
- надає студентам допомогу у вивченні вікових та індивідуальних особливостей учнів свого класу;
- повідомляє виховні завдання, які повинен розв'язати студент у процесі практики, допомагає йому скласти план їх виконання, затверджує план виховної роботи та контролює його виконання;
- залучає студентів до позакласної роботи, чергування, перевірки щоденників, бесід з учнями, батьками тощо;
- радить, на яких учнів варто скласти психолого-педагогічну характеристику;
- відвідує (вибірково) самостійні позакласні заняття, які проводять студенти, і бере участь у їхньому обговоренні;
- бере участь у підсумковій нараді з педагогічної практики.

РОЗДІЛ 3. Навчально-методичні рекомендації студенту-практиканту

3.1. Рекомендації студенту-практиканту при підготовці до уроку

1. Ознайомлення з навчальною програмою.
2. Визначення теми, мети і основних завдань уроку.
3. Ознайомлення зі змістом шкільного підручника, науково-популярною літературою, методичними рекомендаціями для вчителів із певної теми.
4. Визначення методів й методичних прийомів, що доцільно використовувати на тому чи тому уроці.
5. Підбір унаочнення для конкретного уроку.
6. Визначення типу, структури уроку, його місця у логічній послідовності вивчення теми.
7. Орієнтовно розподілити час на різних етапах уроку.

3.2. Документація та облік педагогічної практики

Після завершення педагогічної практики (у триденний термін) практиканти подають методистам з практики оформлену документацію (див. додаток А):

1. **Робочий зошит** практиканта зі звітом про проходження виробничої (педагогічної) практики, оцінками і відгуками вчителів-предметників і класних керівників класів, за якими закріплені практиканти, підписом директора загальноосвітнього навчального закладу й завіреного печаткою навчального закладу, в якому вказують:
  - місце проходження виробничої практики та класи, у яких проводилися уроки практикантом;
  - дані про керівників навчального закладу та розклад проведених уроків;

- індивідуальні завдання, що є рекомендовані методистом практики з І-ої спеціальності;
- дату проведення уроків та теми проведених уроків;
- психолого-педагогічний аналіз відвіданих уроків учителів з фаху і студентів-практикантів, що проходять практику, позакласних і позашкільних заходів, що проводили у закладі освіти;
- аналіз індивідуальних занять з учнями з метою поглиблення чи поліпшення рівня знань, умінь та навиків учнів;
- про проведену виховну та методичну роботу під керівництвом учителя-предметника та класного керівника;
- подають звіт та завершальні висновки про виробничу практику.

2. Поширені конспекти уроків з фаху, відповідно до вимог, які ставляться до написання конспектів уроків.

3. Поширені плани-конспекти позакласних заходів.

4. Поширені плани-конспекти виховних заходів.

5. Поширену психолого-педагогічну характеристику:

- поширену психолого-педагогічну характеристику на учня для практикантів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (див. додаток Б);
- поширену психолого-педагогічну характеристику на клас для практикантів другого (магістерського) рівня вищої освіти (див. додаток В).

6. Поширені аналізи відвіданих уроків у студентів-практикантів (див. додаток Г).

7. Звіт про виконання індивідуального завдання.

*Студенти-практиканти заочної форми навчання подають характеристику на проходження практики, що зачитана на педагогічній раді загальноосвітнього навчального закладу, вказуючи протокол (№ _____ від _____ 20__ року), та завірену підписом директора та печаткою навчального закладу.

3.3. Оцінювання виробничої (педагогічної) практики

Виробнича (педагогічна) практика завершується диференційованим заліком відповідно до положення про педагогічну практику студентів Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка (див. ДДПУ ім. Ів. Франка, сектор практики, <http://dspu.edu.ua/nmv/praktyka/>), де враховуються оцінки за всі види діяльності студента-практиканта:

1) оцінка за навчальну роботу (проведення уроків з фаху) – виставляє методист (методисти) від кафедр біології і хімії (бали за навчальну роботу практиканта між першою та другою спеціальностями розподіляються відповідно – 30 і 20);

2) оцінка позакласної роботи – виставляє методист від першої спеціальності;

3) оцінка за психолого-педагогічну характеристику учня або класу – виставляє методист від кафедри педагогіки чи психології;

4) оцінка за проведену виховну роботу як класний керівник – виставляє методист від кафедри педагогіки або психології.

Оцінка з виробничої (педагогічної) практики є диференційованою і прирівнюється до семестрової оцінки за 100-бальною шкалою оцінювання успішності студента з будь-якого предмету і відповідно до положення про проходження студентами практики (<http://dspu.edu.ua/nmv/praktyka/>) має бути не більшою за 100 балів, які за видами педагогічної діяльності студента-практиканта розподіляються відповідно:

Навчальна робота (I спеціальність)	30 балів
Навчальна робота (II спеціальність)	20 балів
Позакласна робота зі спеціальності	10 балів
Виховна робота	30 балів
Оцінка за характеристику учня	10 балів
Загальна оцінка виробничу практику	100 балів

Загальна оцінка з виробничої практики є сумою за усіма видами педагогічної діяльності студента-практиканта.

Якщо один з видів навчальної діяльності студента-практиканта оцінено 0 балів, то й загальна оцінка з виробничої практики виставляється – 0 балів. Загальна оцінка з виробничої практики в балах та її переведення за чотирибальною шкалою виставляється методистом від першої спеціальності.

Результати проходження педагогічної практики обговорюються на засіданнях фахових кафедр та на вчених радах факультетів не менше одного разу протягом навчального року.

Завершується педагогічна практика колективним обговоренням результатів на звітній конференції за участю студентів-практикантів, методистів від кафедр біології, педагогіки та психології. Керівник-методист з біології за погодженням з методистом з хімії та кафедри педагогіки (психології) виставляє студентам загальну оцінку за проходження педпрактики і диференційований залік.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Богданова Д.К. Дидактичний матеріал з загальної біології. – К., 1988. – 143 с.
2. БІОЛОГІЯ І ЕКОЛОГІЯ 10–11 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти Затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 1407 від 23.10.2017 р.) – 15 с.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи : методичний посібник [для студентів магістратури]. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 316 с.
4. Коссак Г.М. Методика викладання біології у школі : курс лекцій. – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2007. – 82 с.
5. Коссак Г.М. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ БІОЛОГІЇ : методичні рекомендації до виконання практичних робіт для студентів напряму підготовки 6.040102 “Біологія” (частина 2). – Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім. І. Франка, 2014. – 72 с.
6. Кузнецова В.І. Методика викладання біології. – К. : Вища школа. 1993. – 160 с.
7. Массарагін А.Г. Методика викладання анатомії, фізіології та гігієни людини. – Х., 1970. – 279 с.
8. Падалко Н.В., Федорова В.Н. Методика обучения ботанике. – М. : Просвещение. 1982. – 351 с.
9. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів “Біологія” 6–9 класи / Затверджено Міністерством освіти і науки України. – К. : ІРПНЬ, 2012. – 42 с.
10. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів “Хімія” 7–9 класи / Затверджено Міністерством освіти і науки України. – К. : ІРПНЬ, 2017. – 46 с.
11. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів “Основи здоров'я” 5–9 класи / Затверджено Міністерством освіти і науки України. – К. : ІРПНЬ, 2011. – 39 с.
12. Трайтак Д.І. Кабінет біології. – К., 1980. – 136 с.
13. Торгалло Л.П. Позакласна робота з біології. – К., 1967 – 183 с.
14. ХІМІЯ 10–11 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти Затверджено Міністерством освіти і науки України (наказ № 1407 від 23.10.2017 р.) – 27с.
15. Широких Д.П., Нога Г.С. Методика преподавания биологии. – М. : Изд. М-го ун. 1980. – 175 с.
16. Шудлик В.І. Інтерактивний урок біології: теорія, практика, досвід. – Умань : Алмі, 2004. – 238 с.
17. <http://dspu.edu.ua/nmv/praktyka/> ДДПУ ім. Івана Франка, Сектор практики

Шкільні підручники:

Біологія

1. Біологія : підруч. для загальноосвітніх навчальних закладів 6 кл. / Л.І. Остапченко. – К. : Генеза, 2014. – 224 с.
2. Біологія : підручник для 7 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / В.І. Соболю. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2015. – 288 с.
3. Біологія : підручник для 8 кл. закладів загальної середньої освіти / М.Л. Рибалко, Н.В. Корягіна. – К. : УОВЦ «Оріон», 2016. – 272 с.
4. Біологія : підручник для 8 кл. закладів загальної середньої освіти / С.В. Страшко, Л.Г. Горяна, В.Г. Білик, С.А. Ігнатенко. – К. : Грамота, 2016. – 288 с.
5. Біологія : підручник для 8 кл. закладів загальної середньої освіти / В.І. Соболю. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2016. – 288 с.
6. Біологія : підручник для 8 кл. закладів загальної середньої освіти / К.М. Задорожний. – Х. : Ранок, 2016. – 240 с.
7. Біологія : підручник для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / В.І. Соболю. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2017. – 288 с.
8. Біологія: підручник для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / С.В. Межжерін, Я.О. Межжеріна. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. – 288 с.
9. Біологія і екологія (профільний рівень) : підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / С.В. Межжерін, Я.О. Межжеріна, Т.В. Коршевніюк. – К. : Школяр, 2016. – 360 с.
10. Біологія і екологія (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / В.І. Соболю. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2018. – 256 с.
11. Біологія і екологія (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / Р.В. Шаламов, Г.А. Носов, М.С. Каліберда, А.В. Комісаров. – Х. : Соняшник, 2018. – 312 с.
12. Біологія і екологія (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / Л.С. Остапенко, П.Г. Балан, Т.А. Коспанець, Р.С. Рушковський. – К. : Генеза, 2018. – 192 с.

Хімія

1. Хімія : підручник для 7 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / М.М. Савчин. – К. : Грамота, 2015. – 184 с.
2. Хімія : підручник для 7 кл. загальноосвітніх навчальних закладів / О.В. Григорович. – Х. : Ранок, 2015. – 192 с.

3. Хімія : підручник для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / П.П. Попель, Л.С. Крикля. – К. : ВЦ Академія, 2017. – 240 с.
4. Хімія : підручник для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / М.М. Савчин. – К. : Грамота, 2017. – 256 с.
5. Хімія : підручник для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / О. Березан. – Тернопіль : Підручники і посібники, 2017. – 240 с.
6. Хімія : підручник для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / О.В. Григорович. – Х. : Ранок, 2017. – 256 с.
7. Хімія : підручник для 9 кл. закладів загальної середньої освіти / О.Г. Ярошенко. – К. : УОВЦ «Оріон», 2017. – 224 с.
8. Хімія : підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти: профільний рівень / Л.П. Величко. – К. : Школяр, 2018. – 296 с.
9. Хімія (рівень стандарту) : підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти / О.Г. Ярошенко. – К. : УОВЦ «Оріон», 2018. – 208 с.

Основи здоров'я

1. Основи здоров'я : підручник для 5-го кл. загальноосвітніх навчальних закладів / І.Д. Бех, Т.В. Воронцова, В.С. Пономаренко, С.В. Страшко. – К. : Алатон, 2013. – 180 с.
2. Основи здоров'я : підручник для 6-го кл. загальноосвітніх навчальних закладів / Т.Є. Бойченко, І.П. Василенко, С.В. Василенко. – К. : Генеза, 2014. – 160 с.
3. Основи здоров'я : підручник для 8-го кл. загальноосвітніх навчальних закладів / Т.Є. Бойченко, І.П. Василенко, О.К. Гурська. – К. : Генеза, 2016. – 144 с.
4. Основи здоров'я : підручник для 9-го кл. загальноосвітніх навчальних закладів / Т.Є. Бойченко, І.П. Василенко, О.К. Гурська. – К. : Генеза, 2017. – 160 с.

Оформлення документів педагогічної практики

Титульні сторінки документів оформлюються за наведеними зразками:

ПАПКА

документів виробничої (педагогічної) практики
проведеної в _____.
з _____ до _____.
студентом-практикантом біолого-природничого факультету
П.І.Б. _____

ЗВІТ

про проходження виробничої (педагогічної) практики
в _____
з _____ до _____
студентом-практикантом IV(II) курсу
біолого-природничого факультету
П.І.Б. _____

КОНСПЕКТ

залікового уроку з біології (хімії, основ здоров'я)
проведеного в _____ класі
на тему _____

студента-практиканта IV(II) курсу
біолого-природничого факультету
П.І.Б. _____

ПЛАН-КОНСПЕКТ

позакласного заходу у _____ класі
студентом-практикантом IV(II) курсу
біолого-природничого факультету
П.І.Б. _____

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

на учня _____-класу, ЗОШ _____

складена студентом-практикантом IV(II) курсу
біолого-природничого факультету
П.І.Б. _____

Навчальне видання

Г. Коссаk, С. Монастирська, Г.Гвоздецька

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО
ВИРОБНИЧОЇ (ПЕДАГОГІЧНОЇ) ПРАКТИКИ
СТУДЕНТІВ БІОЛОГО-ПРИРОДНИЧОГО
ФАКУЛЬТЕТУ**

**Редакційно-видавничий відділ
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

Головний редактор

Ірина Невмержицька

Редактор

Іванна Біблій

Технічний редактор

Наталя Кізима

Коректор

Оксана Бульбах

Здано до набору 10.07.2019 р. Підписано до друку 15.07.2019 р.
Формат 60x90/16. Папір офсетний. Гарнітура Times. Наклад 100 прим.
Ум. друк. арк. 1, 62. Зам. 92.

Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. (Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції ДК № 5140 від 01.07.2016 р.) 82100, Дрогобич, вул. І. Франка, 24, к. 42.

